

ГЕКААПТ!

Thea Beckman
Gekaapt!

Lemniscaat Rotterdam

Wil je meer weten over onze boeken?

Ga naar www.lemniscaat.nl

Omslag en tekening schutbladen: Martijn van der Linden

© 2003 Thea Beckman

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v. Rotterdam 2003

ISBN 90 5637 516 4

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk: Drukkerij Haasbeek b.v., Alphen aan den Rijn

Bindwerk: Boekbinderij Spiegelenberg, Zoetermeer

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux waardoor onnodig milieuverontreinigend transport is vermeden.

22 februari 1399. Een kille wind blies door de straten en stegen van de Hanzestad Kampen, regenvlagen met zich meevoerend. Takken van kale bomen zwiepten wild heen en weer; natte vlaggen wapperden met felle knallen. De mensen doken diep weg in hun bontkragen of sloegen de armen tegen het lijf om het bloed weer aan het stromen te krijgen. Maar ze lachten erbij en riepen elkaar opgewekte woorden toe. Er heerste een feestelijk gevoel van opwinding, van bevrijding en optimisme, want vandaag was het *Petrus ad Cathedrum*, de dag waarop de winterstop ten einde was en de handel werd hervat. Dagelijks zouden er weer koggen uitvaren, binnenlopen, opnieuw uitvaren – tot 11 november, het feest van Sint-Maarten. De tijd van stilzitten en afwachten tot de vorst was geweken, tot sneeuw en ijzel waren weggedooid, was eindelijk voorbij. Een nieuw seizoen van handelsactiviteiten, van vrachten verladen en veel geld verdienen was aangebroken.

Op de Welle, zoals de IJsselkade buiten de muren heette, was het een drukte van belang. Overal lagen goederen te wachten om ingeladen te worden: vaten wijn, pakken en balen van stevig canvas, molenstenen. Kruiwagens, sleperskarren, door sjouwers geduwde vrachtsleden vulden de kaden; daartussendoor liepen vrouwen en kinderen die vertrekkende schepen kwamen uitwuiwen. Deftige kooplui, goedgeklede schipheren en sjofele burgers: alles en iedereen liep door elkaar, gaf bevelen of volgde die op.

Langs de loskade deinden de koggen, sommige klaar voor vertrek, andere wachtend op hun beurt. Acht zouden er die dag uitvaren, de overige gingen morgen, of overmorgen, of volgende week...

De kogge was hét handelsschip van die tijd: dikbuikig, met een vlakke bodem, en een hoge opbouw met kantelen op het achterschip dat 'kasteel' werd genoemd. Het schip kon bulkgoederen vervoeren, zoals graan, hout, ijzer, pek of bier. Maar er werden ook kostbaarder ladingen mee verscheept: honing, was, pelzen, laken en barnsteen.

Te midden van alle drukte stonden drie goedgeklede mensen met elkaar te praten: Pieter Eekhout, een rijke koopman, zijn broer Josef Eekhout, die wijnhandelaar was, en Gerlof, Pieter Eekhouts enige zoon. Gerlof was vijftien jaar; oud genoeg voor zijn eerste handelsreis, vond zijn vader. Oom Josef zou hem begeleiden. Als jonge koopmanszoon moest Gerlof de havens en markten van het Hanzeverbond leren kennen; hij moest contracten leren afsluiten, wissels trekken, inkopen, verkopen, ruilen... Tot de dag van vandaag was hij een leerling van de Latijnse school geweest, en de laatste maanden had hij zich daar alleen maar stierlijk zitten vervelen. Nu werd het eindelijk menens; nu begon het echte leven! Gerlof trappelde van ongeduld.

'Gaan we nog niet aan boord?'

'Zo meteen,' antwoordde zijn vader. Hij wendde zich tot zijn broer: 'Josef, ga met God, en mogen de heiligen je beschermen. Pas goed op Gerlof, en vergeet vooral niet op Schonen pelzen in te slaan.'

'Je kunt op mij rekenen, Pieter. Dat weet je wel.'

'En jij, zoon, doe je best; let goed op en vergeet je avondgebed niet.'
'Ja vader. Nee vader.'

O, schoten ze toch maar een beetje op! Al die wijze raad, en al dat afscheid nemen! Gerlof verlangde ernaar de planken van het dek onder zijn voeten voelen, de deining van de zee. Hij wilde aan het avontuur beginnen waarnaar hij nu al zoveel maanden had uitgekeken. Eerst zouden ze naar Brugge reizen, dan naar Londen, en vandaar naar Schonen, in Zuid-Zweden. Maandenlang zou hij van huis zijn, maar daar zag hij niet tegenop. Hij zou

een man onder de mannen zijn, hij zou vreemde steden zien... 'Vader, de schipheer van de Sint-Anna wenkt ons,' riep hij. 'We moeten ons nu echt inschepen.'

'Rustig, jongen. Dat schip zal heus niet zonder jullie wegvaren.' Eindelijk was het dan zover. Gerlof schudde zijn vader stevig de hand en rende naar de loopplank. Zijn oom hompelde erachteraan. Oom Josef was mismaakt; hij had een scheve schouder, bijna een bochel, en er was ook iets met zijn voeten; hij zette ze neer op een vreemde manier, wat hem een waggelende gang gaf. Het was de reden dat hij ongetrouwd was gebleven: de trotse koopmansdochter van Kampen gaven de voorkeur aan een man die recht van lijf en leden was.

De eerste koggen maakten zich los van de kade, nagewuifd en nageroepen door de achterblijvers. Menigeen zond ze een stil gebed achterna, want het leven op zee was zwaar en vol gevaren: stormen, mist, ondiepten en klippen deden schepen stranden en vergaan; je kon stuiten op zeemonsters, en, niet te vergeten, piraten! Toch werd er opgewekt gepraat, geroepen en gezongen, want de zeelui vertrokken met zoete winst in het vooruitzicht. De gevaren namen ze op de koop toe. Twee minderbroeders zegenden de vertrekkende koggen; de kapelaan van de Sint-Nicolaaskerk zwaaide zijn wijwaterkwast.

Eenmaal aan boord was Gerlof meteen de ladder naar het kasteel op geklommen. Hij trok zijn hoed van zijn hoofd en wuifde uitbundig naar zijn vader. Het zeil werd gehesen en daar gingen ze, het avontuur tegemoet.

Pieter Eekhout keek het schip na, zoals het statig de IJssel afvoer, het bruine zeil bol in de wind, tot een bocht in de rivier de kogge aan het zicht onttrok.

'Kom behouden terug, jongen,' zuchtte hij.

Zelf hield hij niet van varen, in tegenstelling tot zijn broer Josef, die veel avontuurlijker was aangelegd. Hij liet het dan ook graag

aan Josef over om de belangen van het handelshuis Eekhout in het buitenland te behartigen. En nu zou Gerlof dat binnenkort ook kunnen doen.

De Sint-Anna was een kogge van honderd last (ongeveer tweehonderd ton, tamelijk groot dus), met een breed dek en een vierkant razeil, dat nog vergroot kon worden door er bonnetten onderaan te rijgen. De bemanning sliep 's nachts op het middenschip, op bonenstro en matten, onder een soort huid die hen tegen regen beschermde. Alleen de schipheer en zijn beide passagiers sliepen in hangmatten onder het kasteel, waar overdag het stro en de dekens werden opgeborgen zodat alles droog zou blijven. Achter de dikke mast was een haardplaats, een stenen oventje op een vloer van tegels. Het werd gestookt met hout en turf en je kon er vis of vlees op roosteren of een kogelpot vol bonen op koken. En in de hete as kon je brood bakken.

Zolang ze op de IJssel voeren kon Gerlof zich een sterke, dappere zeeman voelen. Maar zodra de deining van de Zuiderzee het schip te pakken kreeg, begon hij zich onbehaaglijk te voelen, draaierig, misselijk. De misselijkheid werd sterker en sterker, totdat hij het idee kreeg dat er een steen in zijn maag lag. Het koude zweet brak hem uit. Krampachtig slikkend probeerde hij zich goed te houden, tot het hem uiteindelijk te machtig werd en hij kokhalzend naar de reling rende. Zijn maag draaide zich om en zijn ontbijt van die morgen verdween in de golven.

Ondanks al zijn ellende ontging het hem niet dat enkele bemanningsleden stiekem stonden te grinniken. Hardop lachen durfden ze kennelijk niet; Gerlof was tenslotte de zoon van een machtige koopman. Des te erger dat hij nu zo'n armzalig figuur sloeg! Gerlof schaamde zich verschrikkelijk.

Oom Josef trachtte hem op te beuren: 'Jongen, trek het je niet zo aan. Dit is iets wat alle nieuwelingen overkomt. Heus, je zult eraan

wennen.’ Gerlof hoopte vurig dat zijn oom gelijk had, want zo ellendig als nu had hij zich zijn hele leven nog niet gevoeld. Had hij hier nu zo naar verlangd?

Ze zeilden langs de betonningen: boeien die door de Kampenaren in het water van de Zuiderzee waren gelegd en die de vaargeulen aangaven. Voor die betonningen moesten alle zeelui, ook de Kampense schippers, aan Kampen een bepaald bedrag betalen, wat een mooie bron van inkomsten voor de stad betekende.

Nadat ze de Zuiderzee waren overgestoken voeren ze door het Vlie langs Terschelling om uit te komen op de Westerzee. Langs de kust voeren ze naar het zuiden, tezamen met een viertal andere koggen, want in konvooi varen was veiliger. Maar lastig was het ook, omdat niet alle schepen even snel zeilden. Wind of stromingen konden een konvooi gemakkelijk uit elkaar drijven.

Tot Gerlofs grote opluchting kwam zijn maag spoedig tot bedaren. Hij raakte gewend aan de bewegingen van het schip en toen hij zich eenmaal meer op zijn gemak voelde, kreeg hij ook weer belangstelling voor de Sint-Anna en haar bemanning.

De belangrijkste man aan boord was natuurlijk de schipheer; de volgende in rang was de stuurman, die dikwijls ook werkelijk stuurde, dat wil zeggen, de helmstok hanteerde, waarvoor veel kracht nodig was. Govert Jansz, de stuurman van de Sint-Anna, was dan ook een ijzersterke kerel met spieren als ankertouwen.

En dan kwamen de matrozen, de ‘scheepskinderen’ – een vreemde benaming, vond Gerlof, want ze waren bijna allemaal ouder dan hijzelf. Over het algemeen waren het ruwe kerels; ervaren zeelui, dat wel. De enige die jonger was dan Gerlof was Joachim, een elfjarige jongen wiens taak het was de hardplaats te bewaken en het uurglas in het oog te houden. Elk halfuur moest die zandloper worden omgedraaid; acht glazen betekende zo vier uur.

Voor een jongen als Gerlof, die het thuis altijd goed had gehad,

was het leven op zee niet bepaald een pretje. Het eten was een-tonig: elke dag spek en bonen, en stukken oudbakken brood met reuzel. Maar hij beklaagde zich niet, want hij wilde niet overkomen als een verwend rijkelui-zoontje.

Na een dag of tien bereikten ze de haven van Sluis. Daar werden de wijnvaten, de balen potas, de pelzen en molenstenen overgeladen in lichters, die de goederen verder over het Zwin naar Brugge brachten. Een flinke kogge als de Sint-Anna kon de stad niet bereiken en moest op de rede van Sluis blijven liggen. De bemanning bleef aan boord, maar schipheer Willem Willemsz, Josef Eekhout en Gerlof voeren met zo'n lichter mee om op de Beurse van Brugge zaken te gaan doen.

De Beurse was een verzamelnaam voor de handelshuizen aan het grote plein. Er waren handelaars te vinden uit heel Europa; ook de Venetianen en de Genuezen hadden er hun kantoren.

De drie mannen namen hun intrek in een herberg en daarna begon het handelen. Gerlof was blij weer vaste grond onder de voeten te hebben, en het eten in de herberg was ook stukken beter dan aan boord. Met zijn oom bezocht hij de Lakenhal om fraaie wollen stoffen in te kopen, en ze onderhandelden over rollen zijde die door de Italianen naar Brugge waren gebracht. Bij al die transacties kwam er nauwelijks geld aan te pas. Er werden wissels getrokken op verschillende handelshuizen, of de ingevoerde goederen golden als betaling. Gerlof leerde van alles over ruilen, inkopen, verkopen en munten wisselen, over contracten opstellen en onderhandelen. Hij had van tevoren geweten dat het niet eenvoudig was een goed koopman te zijn, maar dat er zoveel bij kwam kijken had hij toch niet verwacht.

De taal was geen bezwaar. Van Noord-Frankrijk tot diep in Scandinavië werd Diets gesproken. Het kende plaatselijke verschillen en afwijkingen, maar werd door alle zeelui en kooplieden verstaan. Alleen de Engelsen spraken een andere taal, maar veel van hen wis-

ten ook met het Diets om te gaan. Voor het opstellen van contracten werd veelal Latijn gebruikt.

Ze bleven wekenlang in Brugge. Gerlof was voor het eerst in zijn leven in de gelegenheid een andere stad te leren kennen, en hij maakte er gretig gebruik van. Wanneer oom Josef hem vrijaf gaf – en dat deed hij gelukkig geregeld – zwierf Gerlof door de straten van Brugge, dat niet voor niets ‘de Schone’ werd genoemd. Het was inderdaad een prachtige stad. En Gerlof zag haar misschien wel op haar mooist, want het was lente. In het stralende zonlicht begonnen overal in de stadstuintjes en langs de grachten bomen en struiken uit te botten. Naarmate de dagen langer werden verschenen er ook steeds meer venters op straat, die van alles probeerden te verkopen: honingkoeken, zalfpotjes, koperen ringen, houten trekpoppen, maar ook luxegoederen zoals gezoete vijgen, kunstig geweven kleedjes, kanten kraagjes, allerlei soorten noten. Brugge was een stad vol kleuren en geuren, ontdekte Gerlof; een stad waar altijd wel wat te beleven viel. Hij vond het dan ook jammer toen oom Josef op een avond aankondigde: ‘Morgen vertrekken we.’

‘Morgen al? Ik zou best nog een paar dagen in Brugge willen blijven.’

‘Dat kan ik me voorstellen,’ lachte oom Josef. ‘Maar we zijn nu eenmaal op reis voor zaken. We moeten nog naar Londen en daarna naar Zweden.’

Gerlof zuchtte.

Ze gingen terug naar Sluis, waar de ingekochte goederen van de lichters in de kogge werden geladen. En nu staken ze de zee over, richting Engeland.

Ze voeren weer in konvooi, ditmaal met zes schepen. Toen de kust uit het zicht was verdwenen en ze alleen maar water om zich heen hadden, vroeg Gerlof: ‘Hoe weet de schipheer eigenlijk waar we zijn? Of vaart hij gewoon de andere koggen achterna? En hoe weten

die dat dan? Als je 's nachts de Poolster kunt zien, dan kun je je daarop richten; maar wat moet je doen als de lucht bewolkt is?

'Willem Willemsz heeft een kompas. En verder heeft hij het kristal.'

'Van een kompas heb ik wel eens gehoord, maar wat is het kristal?'

'Als je daardoorheen kijkt kun je door de stand van de zon je plaats bepalen. Het lukt zelfs als het licht bewolkt is.'

'Een tovermiddel dus.'

'Een hulpmiddel.'

Tovermiddel klonk veel mooier, vond Gerlof. En toen de schipheer hem toestond door het kristal te kijken, ontdekte hij werkelijk de lichte vlek die aangaf waar de zon op dat moment aan de hemel stond.

De overtocht verliep voorspoedig, bij gunstige wind en helder weer. De Sint-Anna voer in de staart van het konvooi.

Gerlof was inmiddels helemaal gewend geraakt aan de bewegingen van het schip. Van zeeziekte had hij geen last meer. Hij genoot met volle teugen van de reis.

'Is Londen net zo'n mooie stad als Brugge?' vroeg hij aan zijn oom.

'Dat zul je wel zien. Londen is heel anders.'

'Ik ben benieuwd.'

Maar Gerlof zou Londen voorlopig niet te zien krijgen.

Totaal onverwacht belandde de Sint-Anna, die op dat moment achteraan voer, in een dichte mistbank. Het was niet langer mogelijk de koers te corrigeren, want hier viel zelfs met het kristal niet doorheen te kijken. Tot overmaat van ramp viel de wind praktisch weg. De schipheer liet de bonnetten aanrijgen om zoveel mogelijk wind te kunnen vangen en niet te veel vaart te verliezen, maar dat hielp nauwelijks. En toen ze na vele benauwde uren eindelijk uit de mistbank kwamen, was er geen schip meer te zien. Het leek wel of ze helemaal alleen op zee waren.

Hoewel ze, naar Willemsz schatte, niet ver van Engeland verwijderd konden zijn, was er geen kustlijn te zien, en de zon ging juist onder in bloedrode nevels. De schipheer liet het anker uitwerpen, want hij had er geen idee van waar hij zich precies bevond en in het donker doorvaren vond hij te riskant.

De volgende ochtend brak aan met nevel boven een lege zee. Nadat de lucht wat was opgeklaard maakte de schipheer enige berekeningen, en zijn conclusie was dat ze een flink eind waren afgedreven. Een nieuwe koers werd uitgezet, en de Sint-Anna kon eindelijk haar weg vervolgen.

Gerlof was opgelucht. Hij had zich niet erg op zijn gemak gevoeld terwijl de Sint-Anna hulpeloos ronddreef in de mist, en de afgelopen nacht had hij onrustig geslapen. Allerlei verhalen die hij ooit had gehoord, over zeemonsters en andere gevaren, hadden door zijn hoofd gespookt. Met de nevel waren ook die spookbeelden opgelost. Ze waren weer op koers, de wind was aangetrokken, en het zou nu vast niet lang meer duren voor ze zich bij het konvooi konden voegen. De andere schepen zouden wel ergens op hen wachten.

Inderdaad verschenen er spoedig twee zeilen aan de horizon. Maar het waren niet de vertrouwde bruine zeilen van de konvooschepen. Deze zeilen waren blauw, en ze kwamen snel dichterbij.

Er klonk een kreet: 'Piraten!' Schel gefluit snerpte over het dek. Van alle kanten kwamen de mannen aangerend. Er werden instructies geschreeuwd en wapens uitgedeeld. Twee mannen met handbogen verdwenen naar het kasteel; de scheepskinderen trokken hun mes of grepen een bijl. De schipheer gordde zijn zwaard om. De kostbare lading van de Sint-Anna mocht niet in handen van zeerovers vallen!

Gerlof zag het aan met stijgende verontrusting. Blijkbaar hield de bemanning van de Sint-Anna serieus rekening met een gevecht. Maar ze zouden die schepen toch wel kunnen ontwijken? Ach,

natuurlijk, hield hij zich voor. Zo'n ervaren schipheer als Willemsz zou door handig manoeuvreren vast wel weten te ontkomen. Dit alles gebeurde gewoon uit voorzorg...

Maar de piratenschepen bleken veel sneller en wendbaarder te zijn dan de kogge. Wat Willemsz ook probeerde, hij slaagde er niet in de zeerovers van zich af te schudden, en eer het middag was hadden ze de Sint-Anna bereikt.

Een regen van pijlen daalde neer op het schip. De twee bemanningsleden op het kasteel kregen niet eens de kans om hun handbogen te gebruiken; een stortte er neer met een pijl dwars door zijn keel, de ander werd in zijn schouder getroffen. Ook enkele van de overige scheepskinderen raakten gewond. Kreten van angst en pijn klonken over het dek; mannen renden door elkaar, de schipheer brulde bevelen. Te midden van al dat tumult kwamen de piratenschepen langszij, de enterhaken vlogen over de verschan-sing en de eerste vervaarlijk uitzierende kerels klommen aan boord. Gerlof en oom Josef keken vol ontzetting toe vanuit hun schuilplaats onder het kasteel. Toen duidelijk was geworden dat de Sint-Anna niet aan haar achtervolgers zou kunnen ontkomen, had oom Josef zijn neef, die verlamd van angst naar de naderende piratenschepen stond te staren, met zich meegesleurd. Ze waren zover mogelijk naar achteren gekropen en weggedoken achter het stro en de dekens.

Het werd een ongelijke strijd; de zeerovers waren verre in de meerderheid, en stukken beter bewapend dan de bemanning van de Sint-Anna. Maar de scheepskinderen weerden zich dapper, onder aanvoering van hun schipheer Willem Willemsz, die vocht als een leeuw. Hij kon uitstekend met het zwaard overweg en wist in zijn eentje een stuk of zes piraten uit te schakelen, voor hij ten slotte zelf werd gevelde door een enorme roodharige kerel met een woeste baard, die hem van achteren aanviel. Eén enkele zwaardslag – en Willemsz viel neer op het dek, het hoofd praktisch van de romp

gescheiden. De scheepskinderen, diep geschokt door het verlies van hun schipheer, verloren de moed, en toen kort daarop ook de stuurman sneuvelde gaven ze zich over.

Het hele gevecht, dat misschien nog geen kwartier duurde, was voor Gerlof één eindeloze nachtmerrie. Hij zag de arme Willemsz vallen, zag zijn bloed over het dek stromen, en toch kon hij maar niet geloven dat dit allemaal echt gebeurde.

De zeerovers ontwapenden de bemanning en dreven al het scheepsvolk bijeen voor de mast. De roodharige piraat die de schipheer had gedood, leek de leiding te hebben; hij beende heen en weer en gaf op luide toon bevelen. Gerlof hoorde hoe hij zijn manschappen erop uitstuurde om het hele schip te doorzoeken.

‘Ze zullen ons vinden,’ jammerde hij in doodsangst. ‘Oom Josef, ze zullen ons vinden, en dan maken ze ons dood!’

‘Stil!’ siste zijn oom. ‘Houd op met dat gejammer en beheers je een beetje.’

Het duurde niet lang of ze werden inderdaad ontdekt en naar de bevelhebber gebracht.

‘Kijk eens aan,’ zei de piraat. ‘Wie hebben we daar? Passagiers – en zo te zien van goeden huize. Kooplui zeker?’ Hij wendde zich tot een man die vlak achter hem stond; die was lang niet zo groot en breed als de roodbaard, maar er ging gezag van hem uit. ‘Een goede vangst, Godeke,’ zei hij met een grijns. Bruusk draaide hij zich om, zijn gezicht vlak bij dat van oom Josef. Zijn felblauwe ogen schitterden onheilspellend. ‘Ik wed dat jullie uit Kampen komen. Is dat niet zo?’

Oom Josef, doodsbleek, knikte alleen maar.

De roodharige piraat hief zijn zwaard en liet de punt op de borst van Gerlofs oom rusten. ‘Hé, ouwe, heb je je tong ingeslikt? Hoe heet je?’

‘Josef Eekhout,’ kon oom Josef nog net uitbrengen.

‘En die jongen – is dat je zoon?’

‘Mijn neef.’

Het zwaard zakte weer, tot Gerlofs grote opluchting.

‘Nou, Godeke, we nemen die twee voorlopig maar mee. Eens kijken wat we eruit kunnen persen,’ zei de piraat.

Opeens beseft Gerlof met wie ze te maken hadden. Godeke, dat moest Godeke Michaels zijn, de beruchtste kaperkapitein van de Westerzee! En die roodbaard was niemand minder dan Claus Stortebeker, Godekes kompaan door dik en dun. In Kampen werden de wildste verhalen over dit tweetal verteld. Het waren wrede, nietsontziende kerels, die moordden voor hun plezier. Hun thuisbasis hadden ze ergens in Oost-Friesland. Ze noemden zich ‘Like-deelers’, omdat ze er prat op gingen hun buit eerlijk en in gelijke porties met hun bemanningen te delen.

Gerlof en oom Josef werden samen met de bemanning van de Sint-Anna in het ruim opgesloten; de gesneuvelden werden zonder meer overboord gegooid.

Godeke Michaels voer weg, op zoek naar nog een prooi. Hij kende de gewoonte van de Kampenaren om in konvooi te varen; wellicht waren er nog meer koggen afgedwaald of afgedreven. Maar het schip van Claus Stortebeker nam de Sint-Anna op sleeptouw en zette koers naar Oost-Friesland.

‘Wat zouden ze met ons van plan zijn?’ vroeg Gerlof aan zijn oom.

‘Waar brengen ze ons naartoe?’

Ze lagen naast elkaar in het donkere ruim. Het was er benauwd en het stonk naar zweet, urine en uitwerpselen. Er kwam maar enkele keren per dag een beetje frisse lucht naar binnen, wanneer een van de piraten wat water en een paar hompen brood kwam brengen.

Aanvankelijk was Gerlof alleen maar ontzettend opgelucht dat ze niet mishandeld werden, of erger. Hij was doodsbang geweest toen Stortebeker de punt van zijn zwaard op oom Josefs borst had gericht – datzelfde zwaard waarmee hij schipheer Willemsz zo gruwelijk had vermoord. Nu vroeg hij zich af wat er verder met hen ging gebeuren.

‘Ik weet het niet,’ zuchtte oom Josef. ‘Waarschijnlijk nemen ze ons mee naar Oost-Friesland.’

‘En als we eenmaal daar zijn?’

‘Dan zullen ze ons vasthouden op de een of andere burcht, denk ik. In Kampen wordt beweerd dat de meeste hoofdelingen, grootgrondbezitters en vrije boeren in Oost-Friesland met de piraten samenwerken. Ze verdienen goed geld aan hen. Er is er vast wel eentje te vinden die zijn stins als gevangenis ter beschikking stelt tot er losgeld voor ons is betaald.’

‘Losgeld?’ vroeg Gerlof. ‘Moet vader dat betalen?’

‘Wie anders?’

Gerlof zweeg. Hij had zich zoveel van deze reis voorgesteld; hij had

gehoopt dat ze goede zaken zouden doen, dat zijn vader trots op hem zou zijn. En nu...

‘En... en als dat losgeld eenmaal betaald is, laten ze ons dan weer vrij?’

‘Laten we het hopen,’ zei oom Josef. ‘Dat weet je nooit met zekerheid.’

Nee, dacht Gerlof. Die kerels zijn tot alles in staat; dat is wel gebleken.

De paar dagen die ze moesten doorbrengen in het donkere ruim, leken een eeuwigheid te duren, maar eindelijk bereikten ze dan toch hun bestemming. De inmiddels zo vertrouwde bewegingen van het schip veranderden en hielden ten slotte op: ze lagen stil. Geluiden drongen door tot de gevangenen – luide bevelen, geroffel van voeten over het dek. Toen werd het luik geopend. Enkele piraten kwamen het ruim in en joegen iedereen naar boven. Stijf door gebrek aan beweging strompelden de mannen het felle zonlicht in.

Met knipperende ogen keek Gerlof om zich heen. Hij zag dat ze in een kleine haven lagen. Op de kade stonden drommen mensen nieuwsgierig toe te kijken.

‘Waar zijn we?’ vroeg hij aan oom Josef. Die haalde zijn schouders op: ‘Geen idee.’

Het antwoord op Gerlofs vraag werd al snel gegeven door Claus Stortebeker, die zich wijdbeens opstelde voor het groepje gevangenen.

‘Heren,’ zei hij met een spottende grijns, ‘u bent aangekomen in Bensorsiel. Dit is het einde van uw reis.’ Hij wachtte even, en Gerlof hield zijn adem in. Wat zou er gaan gebeuren? Wat zou die kerel met hen doen?

‘Alle bemanningsleden worden hier vrijgelaten,’ ging de piraat verder, met een royaal handgebaar. ‘Jullie mogen terug naar huis. Ga

de kooplui van Kampen maar vertellen dat dit mooie schip is gekaapt. Met alle lading erbij! Maar deze twee deftige lieden' – hij wendde zich plotseling tot Gerlof en zijn oom – 'gaan met mij mee.' Opgelucht vertrokken de scheepskinderen van de Sint-Anna, jaloers nagestaard door Gerlof. Ze moesten maar zien hoe ze thuiskwamen, maar ze waren allang blij dat ze het er levend van af hadden gebracht.

Gerlof en zijn oom werden van boord gehaald en, vastgesnoerd met koorden, op een wagen gezet waarop ook een gedeelte van de buitgemaakte lading werd gestouwd. Claus Stortebeker nam zelf plaats op de bok. De voerman klakte met zijn tong en liet de leidsels neerkomen op de achterwerken van de twee paarden die de zware wagen moesten trekken. Hotsend en schuddend zette de wagen zich in beweging.

Gerlof probeerde een zo gerieflijk mogelijke zitplaats te vinden tussen de pakken textiel. Het waren allemaal goederen die aan Kampense kooplui toebehoorden. Een paar van die balen waren zelfs het eigendom van zijn eigen vader!

'Dieven zijn het. Doodgewone dieven!' zei hij verontwaardigd tegen zijn oom.

Oom Josef verbleekte. 'Stil toch!' siste hij. 'Wie weet wat ze met ons gaan doen!'

Claus Stortebeker draaide zich grijnzend om. 'Je oom is wijzer dan jij, jochie,' zei hij honend. 'Ik zou maar niet zo hoog van de toren blazen.'

Gerlof klemde zijn kaken op elkaar en zweeg met bonkend hart. Na een urenlange rit langs akkers en velden kwamen ze aan bij een versterkte boerenhoeve met een lage toren. Nieuwsgierig keek Gerlof naar het stenen huis met de dikke muren en de kleine ramen, dat log en dreigend in het vlakke land lag. Twee zware deuren werden geopend en de wagen rolde een binnenplaats op. Achter hen werd de poort onmiddellijk weer gesloten.

Uit het woongedeelte kwam een deftig uitziende, goedgeklede man tevoorschijn. Hij droeg een lang wambuis, wollen kousen en puntschoenen; om zijn hals hing een gouden ketting.

‘Ik zie dat je een mooie buit hebt meegebracht,’ zei hij waarderend tegen Claus Stortebeker.

De piraat sprong van de bok. ‘Er ligt nog veel meer van dit moois in Bensorsiel,’ grijnsde hij, wijzend op de rollen textiel. ‘Maar ik vond het belangrijker om eerst deze twee hier veilig achter slot en grendel te krijgen.’

De deftige man nam de twee gevangenen van hoofd tot voeten op. ‘Aha, gijzelaars. Vader en zoon?’

‘Oom en neef,’ antwoordde de piraat. ‘Kampenaren. En nogal rijk, als je het mij vraagt. Veel geld hadden ze zelf niet bij zich – die lui doen alles met wissels, zoals je weet – maar ik vermoed dat hun familie wel een aardige duit voor ze overheeft.’

Op dat moment kwam er een meisje van een jaar of twintig het huis uit.

Het gezicht van Claus Stortebeker begon te stralen zodra hij haar zag. ‘Marie! Wat zie je er weer prachtig uit. Jij wordt met de dag mooier.’ Hij draaide zich om naar de wagen, met een weids armgebaar naar de lading wijzend: ‘Ik heb zijde voor je meegebracht. Echte zijde, uit Italië.’ En toen, met een bulderende lach: ‘Ik heb ook nog wat anders voor je: een jochie om mee te spelen. Niet al te aardig voor hem zijn, want dan maak je me jaloers! En raak maar niet te veel aan hem gehecht, want erg lang zal hij niet blijven.’

Het meisje glimlachte zwakjes. Gerlof was woedend en bang tegelijk. Die kerel praatte alsof hij een deel van de lading was! Maar vooral die laatste woorden klonken hem onheilspellend in de oren. Claus Stortebeker klom op de wagen en begon Gerlof en oom Josef te bevrijden van de koorden om hun armen en voeten. Hij deed het niet bepaald zachtzinnig. Ze kregen nauwelijks de tijd om

hun stijf geworden ledematen te wrijven en werden ruw van de kar geduwd. ‘Lopen,’ commandeerde hij bars.

De deftige man ging hen voor. Waarschijnlijk was hij de eigenaar van deze stins.

Toen ze de hal van de burcht binnenkwamen schoten er twee flink uit de kluiten gewassen knechten toe, die hen meenamen, twee steile trappen op, naar een torenkamer. Ze werden naar binnen geduwd; de deur werd achter hen dichtgesmeten en vergrendeld. De torenkamer had maar één venster. Oom Josef strompelde erheen, stootte de luiken open en stak zijn hoofd naar buiten. Hij keek langs een loodrechte muur naar beneden op de binnenplaats, waar een paar knechten de wagen aan het uitladen waren. Mis-moedig draaide hij zich om naar zijn neef. ‘Geen enkele mogelijkheid om daarlangs te ontsnappen,’ zei hij.

Ontsnappen? Aan die gedachte was Gerlof nog niet toegekomen.

Hij was druk bezig zijn omgeving in zich op te nemen.

Hij zag een soort kist, die dekens bleek te bevatten. Tegen de muur lag een dikke bundel stro om op te slapen. In een hoek zag hij een houten emmer staan. Meubilair was er verder niet.

Oom Josef liet zich op de kist zakken. Hij zag er gekweld uit.

‘Het spijt me dat jouw eerste reis zo rampzalig af moest lopen,’ zuchtte hij.

‘Dat is uw schuld toch niet,’ zei Gerlof. ‘Trouwens, het had allemaal veel erger gekund! Weet u, op het schip...’ Hij rilde even bij de herinnering. ‘Ik was echt doodsbenuwd. Toen die woesteling daar stond, met dat zwaard – ik dacht dat hij ons dood zou steken.’

‘Ze hebben ons gespaard omdat ze geld voor ons denken te krijgen. Wat ze daarna met ons gaan doen is nog maar de vraag,’ zei oom Josef somber.

Gerlof moest weer denken aan wat de piraat had gezegd: ‘Erg lang zal hij niet blijven.’ Dat kon van alles betekenen! Snel zette hij die gedachte van zich af.

Hij liep naar het venster en keek naar beneden. De leeggehaalde wagen stond er nog; de paarden waren uitgespannen en blijkbaar op stal gezet.

‘U heeft gelijk, oom, ontsnappen langs die kant is uitgesloten. En de deur...’

Hij onderzocht de deur. Die was van dik eikenhout, met ijzer beslagen. Geen doorkomen aan.

Het begon al wat schemerig te worden. Gerlof zuchtte en ging naast zijn oom op de kist zitten. ‘Ik hoop dat ze ons snel wat te eten geven, want ik heb een geweldige honger. Vanmorgen heb ik nog een stuk brood gehad, maar daarna niets meer. Mijn maag is helemaal leeg.’

Oom Josef antwoordde niet. Gerlof keek nog maar eens om zich heen.

‘Deze kamer lijkt speciaal voor gevangenen te zijn ingericht. Zouden ze hier vaker gijzelaars houden?’

‘Ik denk het wel.’

‘We zouden de dekens aan elkaar kunnen knopen en ons zo laten zakken langs die muur,’ fantaseerde Gerlof.

‘En dan? Dan sta je op die binnenplaats. Voor een gesloten poort. Nee, Gerlof, zet dat plan maar uit je hoofd.’

Op dat moment hoorden ze hoe de grendels voor de deur werden weggeschoven. Gerlof sprong overeind.

Het meisje Marie kwam de kamer binnen, gevolgd door twee knechten. Eén droeg een grote aardewerken schaal, de ander een kruik.

‘Ik kom jullie wat te eten brengen,’ kondigde ze aan. ‘’t Is niet overdadig, maar verhongeren zullen jullie niet.’

Ze nam de schaal over van de knecht. In het schemerduister zag Gerlof er tot zijn grote vreugde twee halve broden en een paar brokken kaas op liggen.

‘Schuif eens een eindje op, koopman,’ zei het meisje, terwijl ze de

schaal op de kist neerzette. De andere knecht zette de kruik ernaast. Er bleek dunbier in te zitten.

‘Eet smakelijk,’ zei het meisje, terwijl ze naar de deur liep.

De drie verlieten de kamer en de deur viel achter hen dicht. Gerlof hoorde de grendels knarsen.

Hij viel onmiddellijk op het brood en de kaas aan.

‘Eet, oom Josef. We moeten op krachten blijven.’

Maar oom Josef, moe en terneergeslagen, volstond met een paar slokken bier en een klein stukje kaas. ‘Neem jij de rest maar,’ zei hij.

Gerlof had er geen enkele moeite mee.

Intussen was het bijna helemaal donker geworden. ‘Ik ga slapen,’ kondigde oom Josef aan. Hij spreidde het stro uit, ging liggen en dekte zich toe met een van de dekens. Gerlof, eindelijk verzadigd, volgde zijn voorbeeld, maar hij lag nog lang met wijdopen ogen in de duisternis te staren.

Ik wilde avontuur, dacht hij. Nou, dit *is* een avontuur. Maar een held ben ik niet bepaald geweest. Oom Josef en ik – we hebben als bange hazen toegekeken hoe die arme kerels door de piraten werden afgemaakt. En daarna hebben we ons zonder enig protest gevangen laten nemen. Toen die ellendeling van een Stortebeker oom Josef met zijn zwaard bedreigde, deed ik het bijna in mijn broek van angst. Niets heb ik ondernomen. Niets!

Hij tuurde naar de lichtvlek van het openstaande venster.

Aan de andere kant – wat had hij dan *kunnen* doen? Had hij soms met blote handen een gewapende piraat moeten aanvallen?

Het stro prikte in zijn hals. Hij draaide zich om; het hielp niet echt.

Tot overmaat van ramp merkte hij dat hij moest plassen.

Hij kwam overeind. Zijn ogen, die intussen al wat aan de duisternis waren gewend, zochten de emmer die hij had zien staan. Die zou daar wel voor bestemd zijn.

Voorzichtig liep hij ernaartoe. Er bleek een laagje water in te staan.

Zou het soms de bedoeling zijn dat ze zich daarmee wasten? vroeg hij zich af.

Even stond hij in tweestrijd, maar hij moest zó nodig dat hij besloot het risico te nemen. Hij zou oom Josef morgen wel waarschuwen dat water niet te gebruiken.

Aanzienlijk verlicht keerde hij naar zijn slaappleats in het stro terug. Nu kon hij eindelijk gaan slapen.

's Ochtends werd hij wakker van een klaterend geluid. Het was oom Josef die zijn blaas ledigde in de emmer. Gelukkig, dacht Gerlof, dat had ik dus goed begrepen. Die emmer doet inderdaad dienst als po.

Het geluid van wegschuivende grendels deed hem opspringen. De deur ging open. Een van de knechten die hen de vorige dag naar boven hadden gebracht, wenkte hen. 'Jullie moeten beneden komen,' zei hij.

Het hart klopte Gerlof in de keel. Wat zou er gaan gebeuren?

Als eerste liep hij achter de knecht aan naar beneden. Oom Josef volgde; hij had nogal moeite met de steile trap.

Onder aan de trap wees de knecht op een gesloten deur. 'Hier naar binnen.'

Ze kwamen in een kamer waar een viertal mannen rond een tafel zat. Marie zette juist een pot met brij neer.

Aan het hoofd van de tafel zat de deftige man van de vorige dag. Hij was dus inderdaad de heer des huizes. 'Ga zitten en eet,' beval hij kort.

Zonder iets te zeggen schoof oom Josef aan op de bank. Gerlof volgde zijn voorbeeld.

Marie zette voor ieder van hen een houten nap neer, met een houten lepel erin.

Nog steeds zwijgend greep oom Josef naar de brijpot en schepte een flinke portie in zijn nap. Ook Gerlof deed dat en proefde voor-

zichtig. Het was karnemelkse pap, en het smaakte niet slecht. Verstolen keek hij naar de etende mannen.

Ze waren alle vier goed gekleed, vooral de hoofdeling, die weer de gouden ketting droeg. Claus Stortebeker zat tegenover hem. Hij at gulzig, met grote happen.

Een tijdje zaten ze zwijgend te eten. Ten slotte schraapte Claus Stortebeker de laatste restjes uit zijn nap, liet een luide boer en legde zijn enorme handen op tafel.

‘Zo,’ zei hij, ‘en nu terzake. Deze man’ – hij maakte een hoofdbevinging naar een van de kerels aan tafel – ‘is Gijsbert, mijn koerier. Die zal straks naar Kampen vertrekken om losgeld voor jullie te gaan eisen. Ik heb al begrepen dat de familienaam Eekhout is. En verder? Wie is de vader van deze jongen hier, en waar woont hij?’ Oom Josef bleef zwijgen.

‘Ik hoop niet dat je de held wilt gaan uithangen,’ zei de piraat spottend. ‘Je zult het niet lang volhouden, dat kan ik je verzekeren.’

Oom Josef deed eindelijk zijn mond open. ‘Je man zal in Kampen niet erg welkom zijn.’

‘Dat zal wel niet,’ grijnsde Claus. ‘Maar ik neem toch aan dat ze hem geen haar zullen krenken. Je broer zal die jongen wel graag levend terug willen zien.’

Oom Josef staaarde naar zijn nap.

Waarom zegt hij niets? dacht Gerlof. Hij begon zich erg onbehaaglijk te voelen.

Claus Stortebeker liet zijn vuist met een klap op tafel neerkomen. ‘Heren,’ zei hij dreigend, ‘mijn geduld raakt op. Misschien moet ik duidelijker zijn.’

Hij trok een mes uit zijn gordel en hield het onder oom Josefs neus. ‘Het kost mij echt niet veel moeite om hiermee een stuk van de pink van je lieve neefje te snijden. Dat zou ik dan kunnen meegeven aan mijn koerier, als een waarschuwing voor de kooplui van Kampen. Met Claus Stortebeker valt niet te spotten!’